

Forældreinformation

Manglende sten i pungen

Information for forældre til børn med retentio testis

Kirurgisk Afdeling A
H.C. Andersen Børnehospital

Manglende sten i pungen

Hos drengefosteret dannes stenene (testiklerne) fra området tæt ved nyrerne og vandrer derefter ned gennem lyskekanalen og placerer sig i pungen. Vandringen kan dog standse når som helst. Det hyppigste er at stenene stopper vandringen omkring lysken. Stenene kan så ligge lige indenfor lysken, dvs. i bughulen, i selve lysken eller lige uden for lysken. Hos for tidligt fødte børn ser man hyppigere manglende sten i pungen, men hos disse børn vandrer stenene ofte ned på plads i løbet af nogle måneder efter fødslen.

Hyppighed

Manglende sten i pungen ved 1 års alderen ses hos 1% drengene, som er født til tiden.

Kan det være noget andet?

I flere tilfælde ses, at en eller begge sten er lejret lige oven for pungen, men kan føres ned i pungen uden større problemer. Dette fænomen ses ofte i alderen mellem 5 og 10 år og skyldes en øget aktivitet i muskulaturen ved sædstrengen.

Denne tilstand kræver normalt ikke nogen form for behandling.

I enkelte tilfælde kan det ses, at en testikel ikke er udviklet eller gået til grunde pga. manglende blodforsyning. Manglende sten i pungen kan endvidere ses sammen med andre misdannelser, som vil kræve nærmere udredning.

Hvordan undersøges vores søn?

Ved fødslen undersøges alle drenge for om stenene er i pungen. I de sjældne tilfælde, hvor begge sten mangler i pungen og ej heller kan føles op til lysken, skal barnet udredes af børnelæger inden for få dage.

Udredningen indbefatter, bl.a. undersøgelse af kønskromosomer og kønshormon-koncentrationer i blodet. Kan begge sten føles oven for pungen, eller den ene sten ikke føles nogen steder, afventes eventuel naturlig nedsynkning.

Barnet gives da en ambulant kontrol ved 6 måneders alderen på børneafdelingen.

Mangler kun den ene sten at synke ned i pungen, men er følbart ovenfor, kan 6 måneders kontrollen foretages ved egen læge.

Hvorfor skal vores søn behandles?

Hvis stenen/stenene ikke er nået ned i pungen ved 1 års alderen, vil den normalt ikke komme det senere af sig selv og man vil derfor tilbyde en behandling.

Der er flere gode grunde til at stenene skal placeres i pungen.

For det første er pungen det mest sikre sted for testikler. Testikler, der ikke er beliggende i pungen, har en større risiko for at få afsnøret sin blodforsyning og større risiko for

traumer (slag).

For det andet er der risiko for manglende evne til at få børn p.g.a. nedsat eller manglende sædproduktion. Hvis man derimod bliver opereret på begge sider, vil op mod hver fjerde mand have normal sædproduktion. Hos drenge, der kun mangler nedsynkning af den ene sten, vil omkring 70% opnå normal evne til at få børn.

For det tredje er der en forøget risiko for udvikling af testikelkræft i 2-3 % af de sten, der ikke er vandret ned. At man med en operation bringer stenene på plads reducerer ikke denne risiko, men det tillader lægen at kunne kontrollere testiklerne bedre i tilfælde af, at der opstår forandringer. For det fjerde ses manglende vandring af testiklerne ofte sammen med et lyskebrok. Ved operationen vil man samtidigt blive opereret for sit lyskebrok.

Behandlingen

For at sikre hormonsekretionen og sædproduktionen bedst muligt, vil man forsøge at bringe stenene ned i pungen inden 18 måneders alderen, hvis begge sten ikke er på plads, ellers senest ved 3 års alderen, hvis det kun er ensidigt.

I de fleste tilfælde, hvor stenene er beliggende over pungen eller i lysken, foretages en operation i lysken. Ved denne operation løsnes stenen fra omgivelserne og føres ned i pungen. Hvis man ikke kan lokalisere stenene, foretages en kikkertoperation, her vil man opsøge stenene på begge sider. De fleste gange er stenene placeret lige indenfor lyskekanalen, og kan trækkes ned i pungen. Dette foretages samtidigt med kikkertoperationen ved en operation i lysken.

I de tilfælde, hvor stenene er placeret højt i bughulen, kan det blive aktuelt med flere operationer for at flytte stenene ned i pungen. I andre tilfælde er stenene ikke dannet eller er misdannet. I tilfælde af misdannede sten, fjernes den ved kikkertoperationen.

Hvis tilstanden først opdages efter 4 års alderen, vil det blive vurderet, om der skal foretages operation først, eller om man først vil forsøge hormonbehandling.

Hvordan har barnet det efter operationen?

Barnet udskrives enten samme dag eller dagen efter operation. Ofte vil drengen have lette smerter, som behandles med paracetamol efter vægt. Drengen vil ofte være hjemme de første par dage, hvorefter barnet kan vende tilbage til den normale rytme. Der er ingen restriktioner i øvrigt.

Skal barnet til kontrol efter operationen?

Vi anbefaler, at barnet kontrolleres af egen læge 3 måneder efter operationen.

Hvordan går det på sigt?

De fleste drenge har ingen senfølger efter operationen.

Infektion eller blødning i såret ses hos få procent.

Hos op mod 5 % af drengene går stenen til grunde, efter at den er trukket ned i pungen.

Hos 10 % trækkes stenen op mod lysken igen, og så kan en ny operation komme på tale.

Selv efter at stenene er placeret i pungen, er der en risiko for at udvikle kræft i testis på 2-3 %. Det er derfor vigtigt at søge læge i tilfælde af, at der tilkommer forandringer af stenen.

Risikoen for ikke at kunne få børn er også tilstede.

I tilfælde af at barnet mangler en eller begge sten, kan man efter ønske placere en kunstig sten (protese) i pungen, når barnet er voksent.

Med venlig hilsen

Personalet på
Børnekirurgisk sektion og
H.C. Andersen Børnehospital

Egne notater og spørsmål

Odense Universitetshospital
Kirurgisk Afdeling A, Børnekirurgisk Sektion
Sdr. Boulevard 29, 5000 Odense C
Telefon 6541 3205
ouh.afdelinga@ouh.regionssyddanmark.dk
www.ouh.dk

regionssyddanmark.dk